

Eram președintele sindicatului artiștilor, cînd a venit pentru prima oară la mine. Era tînăr. Nu-l cunoșteam. Mi-a spus că-i actor și că are nevoie de o adevîrîță. Îmbrăcat corect, chiar bine, cuviincios la vorbă și frumușel de tot ca înfățișare. Îl chema Ion Talianu.

Mărturisesc că am văzut atunci în el un viitor actor amoret, „rara avis” în teatrul nostru.

După vreo 3—4 ani, Talianu a intrat ca angajat în compania teatrală Bulandra. Am putut să constat că la prima noastră întrevvedere mă înșelasem în pronosticurile mele. L-am văzut jucînd și am putut spune precis că altul este drumul care o să-l ducă la mari și frumoase succese. Și într-adevăr timpul mi-a confirmat speranțele.

Distribuit într-unul din rolurile piesei *Negustorii de glorie* de Marcel Pagnol și Paul Nivoix, Talianu a obținut, sînt convins, primul său mare succes despre care s-a vorbit cu entuziasm și despre care se va mai pomeni multă vreme. N-a trecut mult și a fost distribuit în rolul consilierului comunal din piesa *Topaze* a aceluiași Marcel Pagnol. Cu acest al doilea rol, el și-a stabilit nu numai reputația de actor de mare valoare, dar și adevărul său gen în teatru.

Îmi amintesc ades de cuvintele lui pline de sinceritate și de grațitudine: „Dacă este adevărat că clasele primare ale artei dramatice le-am făcut cu maestrul Liveșcu, în schimb liceul l-am învățat la Teatrul Bulandra”.

Noi, colegii lui mai bătrîni, am fost mindri ori de cîte ori am auzit despre un nou succes al lui, marcînd o neîntreruptă ascensiune. Talianu a dat primei noastre scene unul dintre cei mai buni Cașavencu din *O scrisoare pierdută*.

Nu voi încerca să înșir marile și numeroasele lui succese. În istoria teatrului nostru ele vor fi menționate și subliniate așa cum merită. Și sînt convins că va mai sta scris acolo că Talianu a fost nu numai un actor de valoare, ci și un devotat al instituției de teatru, din care făcea parte, un camarad cum rar se găsește un altul, delicat, modest și ferindu-se de micimi și birfeli.

V. MAXIMILIAN

„Nu e poate de prisos ca vorbind de teatru să vie vorba, din întimplare, și de programe”.

Așa își începe maestrul Arghezi ultimul paragraf din cronica sa teatrală, publicată în nr. 11 al „Vieții Rominești”, în anul al VI-lea al apariției revistei, adică în 1911, la Iași.

Cu verva sa pamfletară, atît de iubită de cititori, Tudor Arghezi, la anul 1911, continuă astfel cronica, cu luarea în rîspăr a programelor de teatru de altădată:

„Fără intenția de-a tulbura mulțumirile unui regat ce pare rentabil, nu mi se pare nepermis să te simți întrucitva jignit de înfățișarea insolent comercială a unei cărți-cele ce se vinde la intrarea Teatrului Național pentru inițierea publicului din sală. Doritor de cîteva detalii asupra operei și autorului ce se joacă, asupra distribuirii și interpretîlor, acest public simte nevoia de un document precis, pe care îl plătește bucuros. Pînă la ridicarea cortinei, spectatorul e dator să-și facă o idee de ce se va petrece pe scenă. O scurtă notiță critică, extracte din ziare, un rezumat al piesei, o notiță biografică și istorică la trebuință, toate acestea ar trebui să-și găsească un loc estetic în program, cu portretele tuturor celor din spectacol.

În loc de-o asemenea introducere instructivă, care s-ar putea trece într-o colecție — de ce nu? —, vedem la Teatrul Național vinzindu-se, sub titlul pompos de program și pe prețul enorm de 30 de bani, o serie de afișe adunate în broșuri care ar trebui împărțite spectatorilor, cel mult gratuit. De teatru și spectacol se vorbește numai întimplător pe două pagini din vreo 30 cîte cuprinde „programul” — și aceste două pagini mîncate în mare parte de anunțuri. Rezumatul pieselor e pur și simplu o formalitate, în treacăt, mizerabil scrisă, care nu lămurește nimic. În schimb, siropurile, coafurile, biscuiții, corsetele, bijuteriile sînt etalate cu un lux înfiorător. Nici o precizie pentru piesă. Ai vrea să știi cine-i Ibsen, și trebuie să te adresezi portarului sau să ceri printr-o petiție lămuriri de la Direcție. Ai vrea să cunoști rolul unui asemenea scriitor în literatură, să-i vezi cel puțin portretul — să citești o pagină iscălită, asupra lui, și nu o încercare anonimă de